

Polska: potrzeby starszych uchodźców 1 kwietnia 2022

Kontekst

Do 29 marca granicę z Ukrainy do Polski przekroczyło 2,3 mln uchodźców. Obecnie szacuje się, że w Polsce pozostanie z nich ponad jedna trzecia. Podczas gdy niektórzy starsi uchodźcy znajdują schronienie w ośrodkach recepcyjnych i ośrodkach zbiorowych w całej Polsce, większość z nich albo mieszka u przyjaciół i krewnych, albo wynajmuje zakwaterowanie, które staje się coraz bardziej niedostępne.

Podczas gdy ostatnio liczba przybywających spadła, nowi uchodźcy wciąż przybywają każdego dnia. Ta najnowsza fala nowych przybyszów prawdopodobnie będzie miała również mniejsze zasoby finansowe i mniej połączeń w Polsce i Europie. Co więcej, jeśli walka znów się nasili, można się spodziewać nowego napływu.

Sugeruje się, że około 20% przybyłych uchodźców ma ponad 65 lat. Nie można tego jednak zweryfikować, ponieważ polskie władze nie gromadzą obecnie zdezagregowanych danych na temat Ukraińców przybywających do Polski. Osoby starsze na Ukrainie stanowią znaczącą grupę demograficzną, przy czym co czwarta osoba ma ponad 50 lat. Dlatego zapewnienie pomocy dostosowanej do konkretnych potrzeb osób starszych ma kluczowe znaczenie we interwencjach humanitarnych.

Metodologia

Aby przedstawić obraz bieżących potrzeb, wolontariusze Fundacji Bonum Vitae przeprowadzili wywiady ze 148. osobami w okresie 24 - 29 marca za pomocą krótkiego, wielosektorowego kwestionariusza potrzeb. Spośród nich 97 było w wieku powyżej 50 lat, a 48 miało mniej niż 50 lat. HelpAge kategoryzuje osoby powyżej 50 roku życia jako osoby starsze i dlatego jest to przedmiotem tej analizy. Wszystkie wywiady zostały przeprowadzone na terenie województwa lubelskiego, w tym na terenie miasta Lublin oraz innych terenów miejskich m.in. Świdnik, Nowy Krępiec i Krępiec. Większość wywiadów została przeprowadzona w ośrodkach dla uchodźców (51%), podczas gdy reszta miała miejsce w różnych miejscach publicznych, m.in. w ratuszu, na dworcu kolejowym, dworcu autobusowym i w centrach informacyjnych.

Do identyfikacji osób starszych zastosowano podejście próbkowania statystycznego. Mała próba i zastosowane podejście ogranicza reprezentatywność i zakres dezagregacji danych. Dlatego z czasem zalecamy, aby inne podmioty przeprowadziły szersze oceny potrzeb i zapewniły, że dane te są podzielone według płci, wieku i niepełnosprawności oraz zanonimizowane dane udostępniane w sektorze pomocy humanitarnej i władzom polskim. Ponadto uchodźcy, z którymi przeprowadzono wywiady, mogą nie mieć jeszcze jasnego obrazu swoich potrzeb w dłuższej perspektywie. W miarę rozwoju kryzysu ich reakcje

Przemieszczanie

- **55%** starszych uchodźców (głównie kobiety) zgłosiło, że podróżuje z dziećmi. Ponieważ większość mężczyzn poniżej 60 roku życia pozostała na Ukrainie, a w wielu przypadkach została wcielona do wojska, obciążenie opieką osób starszych znacznie wzrosło. Dotyczy to również osób poniżej 50 roku życia, z których 71% podróżuje z dziećmi. Wyzwania, przed którymi staną, obejmują zapisywanie dzieci do lokalnych szkół, a także w wielu przypadkach konieczność poszukiwania pracy, aby finansowo utrzymać siebie i osoby znajdujące się pod ich opieką.
- Wielu uchodźców, z którymi przeprowadzono wywiady, odbyło bardzo trudne i traumatyczne podróże **przybywając z całej Ukrainy, zwłaszcza z stref konfliktu**, takich jak Charków, Mariupol i Kijów. Najczęstszą metodą dotarcia na granicę był transport publiczny, z mniejszą liczbą osób przyjeżdżających samochodami.
- **38%** starszych uchodźców zgłosiło, że planuje pozostać w Polsce dłużej niż trzy miesiące z rodziną, przyjaciółmi i/lub w wynajętym mieszkaniu. **18%** planuje opuścić kraj do popularnych miejsc docelowych, w tym do Niemczech, Holandii i Czech. Starsi ludzie zgłosili, że są nieco mniej skłonni do planowania przeprowadzki do innego kraju w porównaniu do osób poniżej 50 roku życia (21%). Tendencja ta musi zostać zbadana w przyszłych ocenach, aby sprawdzić, czy młodsi ludzie są bardziej skłonni do rozproszenia się po Europie w porównaniu z osobami starszymi i pozostającymi w krajach sąsiednich.

mogą się zmieniać, podobnie jak ich potrzeby, dlatego oceny powinny być przeprowadzane często, aby można było uchwycić i przeanalizować najnowsze informacje.

- **28%** starszych uchodźców zgłosiło, że nie wie, czy zostaną w Polsce. Jest to symptomatyczne dla niepewności, z jaką boryka się wielu uchodźców co do długości ich wysiedlenia. Należy udzielać informacji i porad wszystkim uchodźcom, którzy o to proszą, aby pomóc w planowaniu ich przyszłości.
- **15%** starszych uchodźców zgłosiło, że nie ma miejsca na pobyt w Polsce. Bardzo ważne jest, aby wszystkim ludziom zapewniono bezpieczne zakwaterowanie, zarówno tymczasowo, jak i w niektórych przypadkach, długoterminowo. Obecnie jest to szczególnie trudne, biorąc pod uwagę niedobory w Polsce, które skutkują podwyżkami czynszów, na co może nie stać uchodźców. Dla osób starszych z niepełnosprawnością należy znaleźć dostępne i odpowiednie zakwaterowanie, aby mogły one zachować swoją godność i dobre samopoczucie.
- **13%** starszych uchodźców zgłosiło, że podróżuje samotnie. Był to taki sam odsetek jak w przypadku osób poniżej 50 roku życia. Uchodźcy ci mogą być narażeni na szczególne ryzyko, a ich potrzeby w zakresie wsparcia mogą być wyższe. Ponieważ większość z nich to kobiety, naraża je to również na większe ryzyko przemocy seksualnej i wykorzystywania seksualnego. Tam, gdzie to możliwe, ważne będzie pomaganie im w połączeniu z rodziną i przyjaciółmi, a także zapewnienie im dostępu do telefonów komórkowych i kart SIM.

90% starszych uchodźców zgłosiło ukraiński jako główny język w domu, a 9% mówiło po rosyjsku. Podkreśla to, że materiały muszą być dostarczane w obu językach, aby zapewnić dostępność informacji dla wszystkich.

Gotówka i żywność

- **51%** osób starszych stwierdziło, że nie ma dostępu do wystarczających pieniędzy, a 5% nie było pewnych, czy ma wystarczająco dużo pieniędzy. Przybywający często mają ograniczoną gotówkę, a uciekając, pozostawili za sobą aktywa i źródła dochodu. Ponadto starsi uchodźcy, którzy przenieśli się do Polski, nie otrzymują już emerytury. Odebranie tego często istotnego dochodu finansowego naraża wiele starszych osób na ryzyko. Należy znaleźć długoterminowe rozwiązanie, aby rozwiązać ten problem dla tych, którzy zdecydowali się pozostać poza Ukrainą.
- **4%** starszych uchodźców zgłosiło, że nie ma wystarczającej ilości żywności. Odzwierciedla to natychmiastową pomoc udzielaną uchodźcom przez polski rząd i jego obywateli. Niemniej jednak, w miarę trwania kryzysu, oczekuje się, że zasoby w kraju będą się zmniejszać i ważne jest, aby pomoc spoza kraju pomagała finansować dostarczanie pomocy pieniężnej lub żywności.

Lekarstwa

- **63%** osób starszych potrzebuje pilnych leków, w tym na cukrzycę, ciśnienie krwi i łagodzenie bólu, a **40%** zgłosiło, że potrzebują pilnej pomocy medycznej. W obu przypadkach potrzeby medyczne były niższe dla osób poniżej 50 roku życia. Sporo osób starszych ma wiele schorzeń i złożonych potrzeb zdrowotnych. Polski rząd zapewnił wszystkich Ukraińców, że przez rok będą mieli zapewniony bezpłatny dostęp do świadczeń zdrowotnych. Jednak wielu uchodźców nie będzie zaznajomionych z lokalną służbą zdrowia i nie będzie miało funduszy na zakup leków. Przerwa w ich procedurach medycznych prawdopodobnie uwydatni podstawowe problemy zdrowotne, istnieje pilna potrzeba zapewnienia pomocy, aby pomóc w identyfikacji potrzeb oraz w uzyskaniu wsparcia dostępu do ochrony zdrowia.
- Tylko **35%** Ukraińców jest w pełni zaszczepionych przeciwko COVID. Dotyczy to zwłaszcza osób starszych, które są znacznie bardziej narażone na śmierć z powodu COVID-19. Dlatego ważne jest, aby zapewnić osobom najbardziej zagrożonym możliwość zaszczepienia się i otrzymania środków ochrony osobistej, aby zmniejszyć ryzyko złapania wirusa.

Inwalidztwo

- **60%** starszych uchodźców, z którymi przeprowadzono wywiady, było osobami z niepełnosprawnościami. Było to znacznie mniej w przypadku osób poniżej 50 roku życia (**17%**). Bardzo ważne jest, aby przyszłe badania przeanalizowały to bardziej szczegółowo, aby zrozumieć konsekwencje tych niepełnosprawności i zrozumieć, czy są to wcześniej istniejące warunki, czy też powstały z powodu wojny, gdyż są one wyższe niż oczekiwano.
- Najczęściej wymieniane niepełnosprawności osób starszych dotyczyły wzroku (**30%**) i mobilności (**20%**). Osoby starsze z problemami z poruszaniem się są często bardziej narażone na wykluczenie z pomocy, która wymaga od beneficjentów osobistego stawiennictwa w celu zarejestrowania się lub otrzymania pomocy doraźnej. Dlatego bardzo ważne jest, aby osoby niepełnosprawne miały dostęp do wsparcia. Może to obejmować zapewnienie pomocy od drzwi do drzwi.
- Spośród tych starszych uchodźców, z którymi przeprowadzono wywiady, **45%** stwierdziło, że potrzebują produktu wspomagającego, a **33%** stwierdziło, że potrzebuje okularów. Inne produkty wspomagające, których potrzebują starsi uchodźcy, to wózki inwalidzkie i laski. Zostało to uznane za priorytet przez kilka ośrodków dla uchodźców.

Artykuły nieżywnościowe konsumpcyjne

- **71%** starszych uchodźców zgłosiło, że potrzebują ubrań. W pierwszej czwórce najczęściej wymienianych elementów odzieży znalazły się buty (**56%**), a następnie spodnie (**33%**), bielizna (**33%**) i swetry (**18%**). Wiele osób zostało zmuszonych do pozostawienia większości swoich rzeczy i potrzebuje wsparcia w zakupie lub dostarczeniu odpowiednich ubrań. Wraz ze zmianą pór roku będą wymagały różnych elementów odzieży, które należy wziąć pod uwagę przy dystrybucji.
- Niektórzy starsi uchodźcy zgłosili, że potrzebują szeregu artykułów noclegowych, w tym przyborów toaletowych (**7%**), materacy (**7%**) i przyborów kuchennych (**6%**).

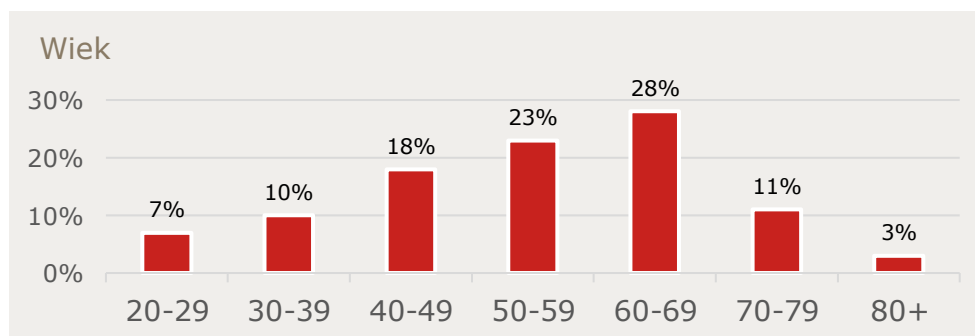
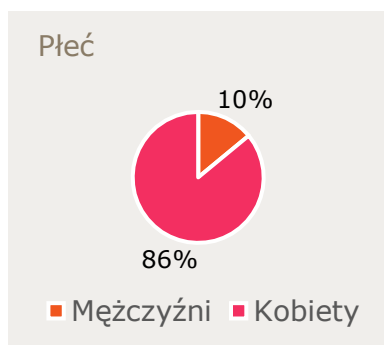

Artykuły higieniczne i woda

- Prawie wszyscy uchodźcy zgłosili obecnie, że mają dostęp do wystarczającej ilości wody. Sytuacja ta powinna być jednak ściśle monitorowana, ponieważ liczba uchodźców może zacząć nadwyręzać zasoby kraju, jeśli nastąpi nowy napływ.
- **10%** zgłosiło, że nie ma dostępu do wystarczających środków higienicznych, takich jak mydło, szampon i szczoteczki do zębów.

Dane demograficzne ankietowanych

KONTAKT

Grzegorz Zober, Project Manager, Bonum Vitae, email: g.zober@bonumvitae.org.pl
Alex Goldsworthy, specjalista ds. Programu Humanitarnego, HelpAge International, e-mail: alex.goldsworthy@helpage.org